

Natalia Kowalska

Czternaście razy dwa, czyli o XIV Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry”

Media – Kultura – Komunikacja Społeczna 10/3, 113-116

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Natalia Kowalska

Czternaście razy dwa, czyli o XIV Festiwalu Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry”

Fourteen times two... theatres – 14th Polish Radio and Polish TV Theatre Festival “Dwa Teatry”

Słowa kluczowe: Dwa Teatry, Teatr Polskiego Radia, Teatr Telewizji

Kys words: Two Theatres, Polish Radio Theatre, Polish TV Theatre

Festiwal Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry” figuruje w kalendarzu imprez kulturalnych od czternastu lat. Każdego roku na początku czerwca kino przy ulicy Bohaterów Monte Cassino w Sopocie na kilka dni wypełnia się gwiazdami polskiej telewizji, najbardziej rozpoznawalnymi głosami polskiej sztuki słuchowiskowej i setkami miłośników teatru w wydaniu telewizyjnym i radiowym.

Głównym wydarzeniem festiwalu są spektakle konkursowe, wśród których dwa zespoły jury – telewizyjne i radiowe – wybierają najlepszą realizację telewizyjną i radiową oraz przyznają nagrody w kilku innych kategoriach. Podczas trzech festiwalowych dni można wziąć udział w szeregu zaplanowanych przez organizatorów wydarzeń. Tym razem w programie przewidziano m.in. spotkania z aktorami: Anną Cieślak, Mają Ostaszewską, Danutą Stenką, Marianem Opanią, Agnieszką Suchorą, Krzysztofem Kowalewskim i Teresą Budzisz-Krzyżanowską, która wraz z Wojciechem Pszoniakiem otrzymała Wielką Nagrodę Festiwalu „Dwa Teatry” przyznaną za wybitne osiągnięcia aktorskie w Teatrze Polskiego Radia i Teatrze Telewizji Polskiej.

Mimo iż festiwal „Dwa Teatry” to święto radiowych i telewizyjnych spektakli teatralnych, w jego ramach zorganizowany został również dzień z reportażem radiowym. Z dala od gwarnej ulicy Monte Cassino, w Dworku Sierakowskich, zaprezentowano reportaże laureatów Konkursu Reportażystów MELCHIORY, a konkretnie pięć dzieł: *Podwójnie chrzczoney* Jana Smyka – historia o aktorze Edwardzie Linde-Lubaszence, *Szukałem Was* – wzruszająca opowieść matki o poszukiwaniu utraconych dzieci autorstwa Hanny Bogoryja-Zakrzewskiej, *Opowiem Ci o Papuszy* Cezarego Galka, *Czarny temat Regina* Jolanty Rudnik – opowieść o Reginie Mordas-Żylińskiej, w czasie wojny w szeregach w Armii Krajowej, która później podjęła współpracę ze Służbą Bezpieczeństwa oraz *Złoty Chłopak* Katarzyny Michalak – reportaż o Abrahamie Tuszyńskim,

polskim Żydzie, założycielu jednego z najpiękniejszych kin „Theater Tuschinski” w Amsterdamie. O swoich dziełach, sposobie ich przygotowania i trudnościach do przewyciężenia opowiadali wspomniani wyżej twórcy, a rozmowy z nimi prowadziła Irena Piłatowska, redaktor naczelna Studia Reportażu i Dokumentu Polskiego Radia.

Organizatorzy Festiwalu uczcili pamięć zmarłego przed rokiem Sławomira Mrożka. Wyemitowane zostały dzieła pisarza w dwóch cyklach: „Mrozek w Teatrze Polskiego Radia” i „Mrozek w Teatrze Telewizji”. Widzowie mieli okazję posłuchać takich dramatów, jak: *Czarowna noc*, *Na pełnym morzu*, *Molotow* oraz obejrzeć adaptacje *Policji*, *Krawca* i *Letniego Dnia*.

Tegoroczny Festiwal odbywał się w dniach 14–16 czerwca. Od sobotniego poranka aż do późnych godzin popołudniowych w poniedziałek można było oglądać spektakle telewizyjne i wysłuchiwać dzieł teatru radiowego – łącznie wyemitowano trzydzieści dwie realizacje. Na wszystkie przedstawienia wstęp był bezpłatny, a jedynym ograniczeniem była liczba miejsc. Rekordową liczbę widzów zgromadził spektakl *Branecz* Juliusza Machulskiego – kolejka sięgała aż do wyjścia z budynku kina. Nie wszystkim zatem udało się dostać na pokaz, dlatego też organizatorzy powtórzyli *Branecz* następnego dnia.

Po trzech dniach prezentacji konkursowych nadszedł czas na uroczystą Galę Zamknięcia Festiwalu i wręczenie nagród w poszczególnych kategoriach. W festiwalowym jury debatującym nad spektaklami telewizyjnymi zasiedli: aktorka Maja Ostaszewska jako przewodnicząca, reżyser teatralny Krzysztof Babicki, pisarz i autor scenariuszy oraz reżyser spektakli Teatru Telewizji Andrzej Bart, krytyk filmowy i teatralny Zdzisław Pietrasik oraz operator filmowy i reżyser Wojciech Todorow. Obejrzeliby oni jedenaście spektakli telewizyjnych, które nagrodzili aż dziesięcioma nagrodami oraz wyróżnieniami. Za najlepszy spektakl Teatru Telewizji Polskiej uznali *Skutki uboczne* Petra Zelenki w reżyserii Leszka Dawida, który ukazuje dzisiejszy świat i pogoń za pieniądzem, tudzież stawia pytanie o kondycję moralną współczesnego człowieka. Nagrodzony również został Maciej Pawliński, który odpowiedzialny był za montaż.

Dwoma nagrodami poszczycić się może Robert Talarczyk: za reżyserię spektaklu *Piąta strona świata* oraz adaptację teatralną książki Kazimierza Kutza. Jednocześnie Leszek Ptasiński doceniony został za twórczą realizację teatralną *Piątej strony świata*. Przedstawienie miało swą premierę na deskach Teatru Śląskiego w Katowicach, na Śląsku również umiejscowiona została akcja. W kategoriach zdjęcia i scenografia bezkonkurencyjne okazało się przedstawienie *Korzeniec*. Marcin Koszałka odebrał nagrodę za zdjęcia, a Remigiusz Brzyk, reżyser przedsięwzięcia, za scenografię. *Korzeniec* to kolejna po *Piątej stronie świata* opowieść, której głównym bohaterem zdaje się być Śląsk.

Nieodłącznym niemal elementem przedstawień teatru telewizyjnego jest muzyka. Tym razem laureatem nagrody im. Janusza Hajduna za muzykę oryginalną lub opracowanie muzyczne został Stanisław Radwan. Kompozytor pracował nad muzyką do spektakli *Miłość na Krymie* i *Udręka życia*.

Annę Seniuk podziwiać można było w trzech przedstawieniach. Aktorka wystąpiła w rolach: Lewiwy w komedii rodzinnej pod tytułem *Udręka życia* (reż. Jan Englert), Matryony Wasiljewny Czelcowej w tragikomedii *Miłość na Krymie* (reż. Jerzy Jarocki) oraz Alicji w przedstawieniu *Branecz* (reż. Juliusz Machulski). Wszystkie te kreacje sprawiły, że Anna Seniuk otrzymała nagrodę za najlepszą rolę kobiecą. Za najlepszego aktora został natomiast uznany Jan Frycz grający Iwana Nikołajewicza Zachedryńskiego w *Miłości na Krymie*. Jury zdecydowało się również przyznać trzy wyróżnienia: dla Jolanty Fraszynskiej za kreację Lily Karłownej Swietłowej (*Miłość na Krymie*), Dariusza Chojnackiego grającego Bohatera w *Piątej Stronie Świata* oraz Edyty Ostojak za rolę Ester Pławner w *Korzeńcu*.

W radiowej części konkursu w szranki stanęło dwadzieścia jeden słuchowisk. Nad wyłonieniem najlepszej realizacji oraz najlepszych twórców debatowało jury w składzie: przewodnicząca Danuta Stenka, radioznawca profesor Elżbieta Pleszkun-Olejniczakowa, poeta Tadeusz Dąbrowski, reżyser filmowy i teatralny Jerzy Gruza oraz kompozytor Edward Pałłasz.

Jak przy spektaklach telewizyjnych, tak i tu przyznano dziesięć nagród oraz wyróżnienia. Najlepszym słuchowiskiem okazała się *Królowa i Szekspir* na podstawie dramatu Esther Vilar w reżyserii Janusza Kukuły. Jury zdecydowało, by nagrodzić aż trzech twórców tej realizacji: reżysera Janusza Kukułę, odpowiedzialnego za adaptację Krzysztofa Sielickiego oraz odtwórczynię roli Elżbiety I – Marię Pakulnis. Słuchowisko porusza kwestie samotności i starości, dotyka również problemu ograniczeń wolności sztuki – nawet tej największej – i jej zależności od władzy politycznej.

Laureatem Nagrody Honorowej im. Krzysztofa Zaleskiego za twórczość odrzucającą stereotypy i łatwe nowinki, umocowaną w pamięci i historii, dotyczącą problemów współczesności został Waldemar Modestowiczowi, reżyser wielu wybitnych słuchowisk, z których cztery znalazły się w programie tegorocznego festiwalu (*Abakadabra, Lala, Ryszard III. Gra o tron* oraz *Upadek z trzepaka*).

Nagrodę za reżyserię spektaklu radiowego jury przyznało Dariuszowi Błaszczkowi za dzieło *Mistrz Manole*, będące adaptacją jednej z najsłynniejszych rumuńskich legend ludowych. Jacek Hałas, autor muzyki, która jest w tym słuchowisku niesamowitą, dźwiękową podróżą przez Bałkany, został uhonorowany nagrodą za oryginalną muzykę w słuchowisku radiowym. Za scenariusz oryginalny nagrody *ex aequo* przyznano: Markowi Kochanowi za scenariusz słuchowiska *Trzej panowie jadą autem* (reż. Adam Wojtyszka) oraz Sebastianowi Majewskiemu za *Nietoty* (reż. Jan Klata). Nagrodę na scenariusz będący adaptacją otrzymał Jan Warenycia, autor scenariusza do słuchowiska *Trylogia. Fuga alla polacca* według opowiadania Zbigniewa Wojnarowskiego. Nagrodę im. Janusza Hajduna za realizację akustyczną dzieła *Andy* w reżyserii Krzysztofa Czeczota otrzymał Andrzej Brzoska. Wśród twórców słuchowiska *Andy* jest również laureat nagrody aktorskiej, czyli Adam Woronowicz, odtwórca głównej roli. Nagrodę za najlepszą rolę kobiecą odebrała natomiast Anna Cieślak, która wcieliła się w tytułową bohaterkę słuchowiska pt. *Salome*.

Aktorzy spektakli radiowych walczyli również o nagrody za role drugoplanowe. Najlepszym aktorem drugiego planu okazał się Łukasz Lewandowski, czyli Akwizytor ze słuchowiska *Abrakadabra*, zaś najlepszą aktorką Wiktoria Gorodeckaja, która zagrała Andżelikę w spektaklu *Próba* w reżyserii Edwarda Wojtaszka.

Jury przyznało również wyróżnienia w formie rekomendacji do powtórzenia na antenie, otrzymały je dzieła: *W środku słońca gromadzi się popiół* Artura Pałygi w reżyserii Pawła Łysaka, *Bowiem jak śmierć potężna jest pamięć* autorstwa i w reżyserii Mieczysława Abramowicza, *Casting, czyli Długa rozmowa o filmie, którego nikt nie będzie chciał oglądać* Andrzeja Mularczyka w reżyserii Janusza Kukuły oraz *Beztlenowce* autorstwa i w reżyserii Ingmara Villqista.

Festiwal Teatru Polskiego Radia i Teatru Telewizji Polskiej „Dwa Teatry” to prawdziwe święto spektakli radiowych i telewizyjnych. Uświetnione obecnością gwiazd ekranu i radiowych głośników, nie może się obejść bez twórców cichych – scenarzystów, realizatorów dźwięku, montażystów i autorów zdjęć. Janusz Kukuła na zakończenie tegorocznego festiwalu powiedział: „dziękuję wszystkim pracownikom Teatru Polskiego Radia za to, że w tamtym miejscu czasami mogę jeszcze poczuć się jak konwalia, która nie chce być butelką perfum”. „Dwa Teatry” to rewelacyjna okazja, by każdy miłośnik teatru dowiedział się, co dyrektor Teatru Polskiego miał na myśli.